

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.06.2013, sp. zn. 6 Tz 25/2013, ECLI:CZ:NS:2013:6.TZ.25.2013.1

Číslo: 29/2014

Právní věta: Zákonná podmínka pro vyslovení povinnosti obviněného hradit náklady trestního řízení je splněna již tím, že byl pravomocně uznán vinným, přičemž není podstatné, jak byl skutek, v němž byl shledán čin soudně trestný, právně kvalifikován. Jestliže byl v trestním řízení vedeném pro skutek kvalifikovaný v obžalobě jako jednočinný souběh trestných činů ublížení na zdraví a výtržnictví pro účely trestního řízení a k objasnění mechanismu vzniku a povahy zranění poškozeného vyhotoven znalecký posudek, k jehož podání byli přibráni nejméně dva znalci, přičemž po provedení tohoto důkazu v hlavním líčení byl obviněný pravomocně uznán vinným pouze trestným činem výtržnictví, uloží se mu povinnost hradit náklady spojené i s podáním tohoto znaleckého posudku ve smyslu § 152 odst. 1 písm. e), odst. 3 tr. ř., § 3 písm. a) vyhlášky č. 312/1995 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení, ve znění pozdějších předpisů. Povinnost hradit náklady řízení pouze v jejich základní výměře podle § 1 citované vyhlášky by přicházela v úvahu toliko v případě, že by znalecký posudek byl zpracován jen ke skutku, ohledně něhož nebyl obviněný pravomocně uznán vinným.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.06.2013

Spisová značka: 6 Tz 25/2013

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Náklady trestního řízení

Předpisy: § 152 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného P. K. proti usnesení Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 7. 2012, sp. zn. 1 T 57/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný P. K. (dále „obviněný“) byl rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 14. 6. 2010, č. j. 1 T 57/2010-227, uznán vinným trestnými činy ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zák.“), a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Za to mu byl podle § 221 odst. 2 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání patnácti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst.

1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří let. Odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně bylo rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 11. 2010, č. j. 11 To 347/2010- 269, podle § 256 tr. ř. zamítnuto. Na základě podaného dovolání zrušil Nejvyšší soud usnesením ze dne 23. 3. 2011, č. j. [3 Tdo 171/2011-307](#), obě předchozí rozhodnutí ve vztahu k obviněnému (ohledně spoluobviněného J. P. zůstal pravomocný rozsudek soudu prvního stupně nedotčen) a soudům nižších stupňů uložil ve věci znovu rozhodnout.

Po zrušení rozhodoval ve věci podruhé Okresní soud v Náchodě rozsudkem ze dne 22. 6. 2011, č. j. 1 T 57/2010-353, kterým uznal obviněného opět vinným jednak trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., jednak trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Za to mu uložil stejný trest jako ve svém prvním rozsudku. Tento rozsudek byl z podnětu podaného odvolání obviněného zrušen usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 9. 2011, č. j. 11 To 311/2011-384, věc byla vrácena soudu prvního stupně.

Třetím rozsudkem ve věci Okresního soudu v Náchodě ze dne 9. 5. 2012, č. j. 1 T 57/2010-464, byl obviněný uznán vinným trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání sedmi měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců. Odvolání obviněného proti tomuto rozsudku bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto Krajským soudem v Hradci Králové usnesením ze dne 22. 6. 2012, č. j. 11 To 230/2012- 492. Dovolání obviněného proti rozhodnutí odvolacího soudu bylo podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. [3 Tdo 1175/2012](#).

Po nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku uložil Okresní soud v Náchodě obviněnému usnesením ze dne 10. 7. 2012, č. j. 1 T 57/2010-505, povinnost nahradit náklady trestního řízení podle § 152 odst. 1 písm. e) tr. ř. paušální částkou ve výši 11 000 Kč stanovenou podle vyhlášky č. 312/1995 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „vyhláška“). Bylo zjištěno, že obviněný již na nákladech trestního řízení uhradil částku 7800 Kč, proto byl usnesením Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 7. 2012, č. j. 1 T 57/2010-507 (dále také „napadené usnesení“), vyzván podle § 152 odst. 1 písm. e) tr. ř. uhradit náklady trestního řízení stanovené paušální částkou 3200 Kč (doplatek nákladů trestního řízení) do 15 dnů ode dne doručení usnesení. Stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 8. 2012, č. j. 11 To 317/2012-529, podle § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. jako nepřijatelná, proto napadené usnesení okresního soudu nabylo právní moci již dne 23. 7. 2012.

Proti citovanému usnesení Okresního soudu v Náchodě podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného P. K. stížnost pro porušení zákona, v níž po shrnutí dosavadního průběhu řízení okresnímu soudu vytkl, že se při konečném stanovení nákladů trestního řízení důsledně neřídil ustanoveními § 152 odst. 1 písm. e), odst. 3 tr. ř. a dále ustanoveními § 1 písm. b) a § 3 vyhlášky č. 312/1995 Sb.

Svůj názor ministr spravedlnosti odůvodnil s přihlédnutím k níže uvedeným a v podané stížnosti zmíněným skutečnostem:

Obviněný byl od počátku trestního řízení stíhán a poté i obžalován pro skutek, v němž orgány činné v trestním stíhání spatřily dva trestné činy – jednak trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., jednak trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. V průběhu trestního řízení byl nejprve podle § 105 odst. 1 tr. ř. přibrán znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, a byl vypracován znalecký posudek za účelem objasnění způsobu vzniku a popisu zranění poškozeného. Podle § 110a tr. ř. byl obviněným předložen znalecký posudek rovněž ohledně zranění poškozeného. Vzhledem k rozporným závěrům obou předchozích znaleckých posudků byl podle § 110 odst. 1 tr. ř. vypracován revizní znalecký posudek ústavu.

Podle ministra spravedlnosti všechny znalecké posudky měly za účel objasnit okolnosti vztahující se výhradně k trestnému činu ublížení na zdraví. Obviněný byl však na základě provedených důkazů pravomocně uznán vinným pouze spácháním trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. (nebyl uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví), přičemž byla podle toho upravena skutková věta.

Na základě výše uvedeného má ministr spravedlnosti za to, že okresní soud měl obviněnému správně uložit povinnost uhradit na nákladech trestního řízení toliko paušální částku ve výši 4000 Kč, odpovídající § 1 písm. b) citované vyhlášky, neboť znalecké posudky nesloužily k uznání viny obviněného.

Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 7. 2012, č. j. 1 T 57/2010-507, byl porušen zákon v neprospěch obviněného P. K. v ustanovení § 152 odst. 1 písm. e), odst. 3 tr. ř. ve spojení s § 1 písm. b) citované vyhlášky, a podle § 269 odst. 2 tr. ř. aby zrušil napadené usnesení, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 nebo § 271 odst. 1 tr. ř.

Obviněný se ke stížnosti pro porušení zákona nevyjádřil.

Ke stížnosti pro porušení zákona se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která dospěla k závěru, že v posuzované trestní věci nedošlo k pochybením, jež jsou vytýkána stížností pro porušení zákona.

Argumentovala, že pokud byl obviněný pravomocně uznán vinným, je podle § 152 odst. 1 písm. e), odst. 3 tr. ř. povinen nahradit státu paušální částkou ostatní náklady, které nese stát. Tato paušální částka je stanovena obecně závazným právním předpisem vydaným Ministerstvem spravedlnosti, a to v ustanovení § 1 písm. b) vyhlášky tohoto ministerstva č. 312/1995 Sb. Jestliže byl v trestním řízení podán znalecký posudek, zvyšuje se tato paušální částka nákladů trestního řízení v souladu s § 3 citované vyhlášky o částku 3800 Kč.

Pojem podání znaleckého posudku, tak jak je obsažen ve vyhlášce, nelze vykládat tak, že pro stanovení povinnosti nahradit náklady řízení postačuje, je-li v průběhu trestního řízení proveden listinný důkaz jakýmkoliv znaleckým posudkem. Za podání znaleckého posudku z hlediska konkrétního trestního řízení je totiž třeba považovat stav, kdy je znalecký posudek vyhotoven pro účely tohoto trestního řízení, nebo kdy reálné náklady řízení vzniknou v souvislosti s účastí znalce při hlavním líčení (proplacení znalečného). Zdůraznila, že obviněný je povinen nahradit státu zvýšenou paušální sumu nákladů trestního řízení v souvislosti se znaleckým posudkem tehdy, pokud byl uznán vinným v souvislosti se skutkem, pro který byl pořízen znalecký posudek, tedy jestliže znalecký posudek byl vyhotoven pro účely takového řízení.

Právě k tomu došlo v posuzované trestní věci, neboť obviněný byl uznán vinným skutkem, pro který byl pořízen znalecký posudek, byť tento skutek byl původně právně kvalifikován jednak jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., jednak jako trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Podstatné však podle státní zástupkyně je, že uvedené trestné činy byly spáchány v jednočinném souběhu. To, že v konečném důsledku nebyl obviněný uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., nemění nic na tom, že byl pravomocně uznán vinným skutkem, pro který byl pořízen znalecký posudek. Roli nehraje ani skutečnost, že soud v konečném důsledku upravil i popis skutku ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku tak, že jeho část týkající se způsobení zranění poškozenému ze skutkové věty vypustil.

Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř.

na podkladě vyžádaného spisu a dalších listinných důkazů zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení mu předcházející, a shledal, že zákon nebyl porušen.

Ze spisu Okresního soudu v Náchodě sp. zn. 1 T 57/2010 Nejvyšší soud zjistil, že obviněný byl rozsudkem ze dne 9. 5. 2012, č. j. 1 T 57/2010-464, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 6. 2012, č. j. 11 To 230/2012-492, pravomocně uznán vinným skutkem spočívajícím v tom, že dne 25. 5. 2009 v době kolem 21. hodiny před restaurací S. v H., ul. N., za přítomnosti nejméně dalších tří osob, poté co nejprve J. P. po předchozí slovní potyčce fyzicky napadl poškozeného M. M. úderem pěstí do obličeje, v důsledku čehož poškozený spadl na zem, a následně když poškozený vstal, napadl poškozeného obžalovaný P. K. nejméně dvěma údery pěstí do obličeje, při kterých zasáhl poškozeného M. M. do brady, který byl právně kvalifikován jako trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

K těmto skutkovým a právním závěrům uvedené soudy dospěly poté, co provedly dokazování v rozsahu vyplývajícím z jednotlivých protokolů, tj. mimo jiné poté, co dokazování provedly i znaleckými posudky, které orgány činné v trestním řízení pro objasnění věci opatřily, a to na pokladě opatření ze dne 27. 11. 2009 (znalecký posudek Prof. MUDr. M. S., CSc.) a následně opatření ze dne 2. 12. 2011 (znalecký posudek L. f. UK v P.). I vzhledem k odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně nevzniká pochybnost o tom, že při svém rozhodování zohlednily odborné poznatky, které ze zpracovaných posudků vyplynuly, jinak řečeno, že své skutkové a právní závěry vyvodily i na podkladě zhodnocení uvedených dvou důkazních prostředků. Tato skutečnost není ostatně zpochybňována ani podanou stížností pro porušení zákona, která vadu usnesení, jímž bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného uhradit náklady trestního řízení (stížností napadené rozhodnutí), shledává v tom, že při stanovení výše těchto nákladů nebylo soudem zohledněno, že vina obviněného trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. nebyla vyslovena.

Povinnost odsouzeného k náhradě nákladů trestního řízení je upravena ustanovením § 152 tr. ř.

Byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu paušální částkou ostatní náklady, jež nese stát (§ 152 odst. 1 písm. e) tr. ř.).

Paušální částku uvedenou v odstavci 1 písm. e) stanoví obecně závazným právním předpisem ministerstvo spravedlnosti (§ 152 odst. 3 tr. ř.).

Podle vyhlášky č. 312/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, paušální částka nákladů trestního řízení podle trestního řádu činí: v ostatních věcech, v nichž řízení v prvním stupni bylo vedeno před okresním soudem, 4000 Kč (§ 1 písm. b) vyhlášky). Jestliže byl v trestním řízení podán znalecký posudek, zvyšuje se paušální částka nákladů trestního řízení stanovená podle § 1, byli-li přibráni k podání znaleckého posudku nejméně dva znalci, o částku 7000 Kč (§ 3 písm. a) vyhlášky).

Z citovaných ustanovení, jež jsou rozhodná při řešení otázky, v kterých případech a v jaké výši je nezbytné zavázat obviněného povinností uhradit náklady trestního řízení, nelze dle Nejvyššího soudu dovodit závěry, na kterých je založena podaná stížnost pro porušení zákona. Neplatí z nich zejména to, že by otázka výše těchto nákladů měla být závislá na výsledné právní kvalifikace skutku, kterým byl obviněný pravomocně uznán vinným, tj. jak je tvrzeno v podané stížnosti, že rozhodné by mělo být to, zda byl shledán vinným jedním nebo více ideálně si konkurujícími trestnými činy. Zákonná podmínka pro vyslovení povinnosti obviněného hradit náklady trestního řízení je splněna již tehdy, byl-li pravomocně uznán vinným, což nepředstavuje nic jiného než to, že ohledně skutku (skutku de iure), pro který se vedlo jeho trestní stíhání, byl vydán odsuzující rozsudek, jenž nabyl právní moci. Uvedená zákonná povinnost uhradit náklady trestního řízení ve výši stanovené § 1 vyhlášky,

případně ve výši, která odpovídá částkám zvýšeným (§ 3 vyhlášky), na obviněného totiž nedopadá jen v případě (§ 152 tr. ř. *argumentum a contrario*), že je zproštěn obžaloby v celém rozsahu (případ první), či alespoň zčásti, tj. ohledně skutku či skutků, ve vztahu k jejichž objasnění byly zpracovány a soudem zhodnoceny znalecké posudky (v případě druhém, tj. stran navýšení paušální částky ve smyslu § 3 vyhlášky).

Trestní řízení se vede o skutku a tudíž zákonná podmínka § 152 tr. ř. (byl-li pravomocně uznán vinným) je naplněna tehdy, byl-li skutek, o němž se řízení vedlo, prokázán, byl v něm shledán čin soudně trestný a byl učiněn závěr, že se ho dopustil obviněný. Rozsah tohoto skutku (při zachování jeho totožnosti) a následně jeho právní posouzení (za podmínky, že je v něm shledán alespoň jeden trestný čin) není z hlediska rozhodování o výši povinnosti obviněného stran hrazení nákladů trestního řízení rozhodný. Bylo-li ve vztahu k tomuto skutku provedeno řízení, v němž jako důkazy byly použity orgány činnými v trestním řízení opatřené znalecké posudky (jak se stalo i ve věci posuzované), pak je namístež zavázat obviněného povinností uhradit náklady tohoto řízení ve výši, která odpovídá té které variantě upravené ustanovením § 3 vyhlášky. Povinnost hradit náklady řízení pouze v jejich základní výměře (§ 1 vyhlášky) by obviněného stíhala toliko v případě, že by znalecký posudek byl zpracován jen ve vztahu ke skutku, ohledně něhož by byl obžaloby pravomocně zproštěn (ať již skutku, který by dle podané obžaloby zakládal reálně konkurující trestný čin, či skutku ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř., který by tvořil dílčí útok při pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku). O takový případ se však ve věci posuzované nejedná.

Jak správně uvedla i státní zástupkyně, za podání znaleckého posudku z hlediska konkrétního trestního řízení je třeba považovat stav, kdy je znalecký posudek vyhotoven pro účely tohoto trestního řízení nebo kdy reálné náklady řízení vzniknou alespoň v souvislosti s účastí znalce při hlavním líčení a s ní spojeným proplacením znalečného (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2003, sp. zn. [4 Tz 43/2003](#)).

Zbývá zopakovat, že v posuzované věci byly jak posudek znalce, tak posléze znalecký posudek ústavu vypracovány v souvislosti se skutkem, kterým byl obviněný uznán vinným, tedy byly splněny všechny zákonné podmínky pro uložení povinnosti obviněnému nahradit náklady trestního řízení státu ve výši, jak o nich stížností napadeným usnesením rozhodl okresní soud. Nic na tom nemění, jak již výše uvedeno, že skutek byl původně právně kvalifikován jako jednočinný souběh jednak trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., jednak trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. a obviněný byl pravomocně uznán vinným pouze trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl.